

BAKÜ-CEYHAN TEHLİKEDE Mİ?

Oya EREN ÖZER

11.09.2013

11 Eylül 2013 internetajans.com Geçtiğimiz günlerde Baküye yarım günlük geniş bir heyetle ziyarette buluna Başkan Putinin ardından, Rosneft ve SOCARın imzaladığı anlaşmanın altından Türkiye'yi yakından ilgilendirecek bir ayrıntı ortaya çıkmıştır. Rosneft ve SOCAR arasında ortak üçüncü bir şirket kurmayı ve mevcut Baku-Novorossiysk boru hattının geçiş rejimini belirleyen anlaşmada, Rusyanın hattı tersten işleterek (günümüzde Azerbaycandan Rusyaya doğru işlemektedir) yılda 5 milyon ton Rus petrolünü önce Azerbaycana, oradan da Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) boru hattını kullanarak Akdenize ulaştırma tekliflerinin olduğu bizzat SOCARın en yüksek yöneticisi tarafından belirtilmiştir. Bunun da anlamı Samsun-Ceyhan boru hattı projesinin aynı Nabucco gibi geçerliliğini yitirmesidir Samsun-Ceyhan petrol boru hattı 2000li yılların başında düşünülmeye başlanmış, 2005 yılında İtalyan ENI ve Türk Çalık firması arasında imzalanan anlaşma ile kamuoyunda duyurulmuştur. Boru hattı zaman zaman Ünye-Ceyhan hattı olarak da anılmaktadır çünkü dönemin Enerji Bakanı Hilmi Gülerin Ordu milletvekili olması dolayısıyla muhtemeldir ki hattın başlangıcı Samsundan Ordunun Ünye ilçesine alınmıştır. Buna benzer örnekler Türk siyasetinde defalarca yaşanmıştır. Örneğin mevcut Enerji Bakanı da seçim sürecinde bazı Nabucco ile ilgili uluslararası anlaşmaları kendi milletvekili olduğu Kayseride düzenlemeyi uygun bulmuştur 2009 yılında İtalyada Türk ve İtalyan hükümetleri arasında imzalanan hükümetler arası anlaşma sırasında ENI ve Çalıkda Rus Transneft ve Rosneft ile karşılıklı iyi niyet anlaşmaları imzalanmıştır. Söz konusu hattın yaklaşık 550 km uzunluğunda olması ve nihai aşamada günde 1.5 milyon varil petrolü taşıması planlanmaktadır. Projenin en önemli tamamlayıcı unsurlarından birisi de Çalık grubunun 2010 yılında Ceyhanda inşa etmek için EPDKdan aldığı entegre rafineri ve petrokimya kompleksi başvurusudur. Yılık 12 milyon ton kapasiteli olması planlanan rafinerinin yaklaşık 5 milyar dolara mal olması beklenmektedir. Bu rafinerinin kurulma amacını iki kaynak oluşturmaktadır. Birincisi Rus ve Kazak petrolünü taşıyacak olan Samsun-Ceyhan petrol boru hattı ve ikincisi de Kuzey Iraktan inşası tamamlanmak üzere olduğu iddia edilen Kürdistan Özerk Bölgesinin petrolüdür. Fakat Samsun-Ceyhan boru hattı projesinin gündemdeki yerini yitirmesi Çalık rafinerisinde kaynak azalmasına neden olacaktır. Özellikle 2012 yılı içerisinde İtalyan ENI şirketinin Güney Kıbrısta da faaliyette bulunmaya başlamasının ardından şirketin Samsun-Ceyhan projesinden çıkartılması da bunda etkilidir Türkiye'nin çok önemli bir projesi olan Samsun-Ceyhan boru hattı projesi hiçbir zaman Ruslar tarafından tam bir hüsnü kabul ile karşılanmamış, proje de masa da tutulmakla beraber başından beri ayrıntılar da sorunlar çıkmıştır. Bunlardan en bilineni de ENI ve Çalık grubunun Rus tarafından talep ettiği taşımacılık ücretidir. Rusların iddiasına göre iki grubun talep ettiği taşımacılık ücreti boğaz geçiş ücretinden fazladır ve bu durumda Ruslar tarafından kabul edilebilir değildir. Türk tarafının artan Rus ve Kazak petrolü nedeniyle Samsun-Ceyhan projesine mutlaka evet diyeceği düşüncesine karşılık Ruslar, kısa süre öncesine kadar alternatif olarak Burgaz-Alexandroupolis (Bulgaristan-Yunanistan arasındaki proje halindeki hat) hattını öne sürmüşlerdir. Ancak son olarak Rusyanın Azerbaycandan talep ettiği BTC hattını kullanma hakkı tam da jeostratejik kritik bir hamledir. Meselenin çok yönlü bir boyutu

bulunmaktadır Rusya açısından üretimi hızla artan kendi petrolünü ve Kazak petrolünü Boğazlara ve Samsun-Ceyhan projesine bağımlı kalmadan ulaştırabilecektir. Türkiye açısından da Samsun-Ceyhan projesi bir açıdan Nabucco projesi durumuna düşecek, üstelik Rus petrolünün de BTC üzerinden taşınmasında da bir itirazda da bulunamayacaktır. Durumdan en çok karlı çıkacak olan ise Azerbaycan olacaktır. Yeni imzalanan Rus-Azeri enerji anlaşmaları ile yeni bir döneme giren iki ülkenin bölgedeki işbirliği adına Rus petrolünü önce Azerbaycana ve oradan da BTC ile Akdenize ulaştırma fırsatı bulursa, Rusya ve Azerbaycan arasındaki bağımlılık gelişecek ve Azerbaycan, Dağlık Karabağ sorununda Rusyayı daha fazla kendi yanına çekmeyi bekleyecektir. Bunun yanı sıra büyümeyi hedefleyen Azeri SOCAR şirketi için dünyanın başka noktalarına açılmak için ortak bir şirket kurma anlaşması yaptığı Rosneft sayesinde de Rusyanın petrol kaynaklarına yatırım yapabilme fırsatı bulacaktır. Türkiyenin ise bu gelişmeler karşısında kolay kolay Azerbaycana talebi kabul edersen, Samsun-Ceyhanı ortadan kaldırırsın A deme ihtimali bulunmamaktadır

Geçtiğimiz günlerde Baküye yarım günlük geniş bir heyetle ziyarette buluna Başkan Putinin ardından, Rosneft ve SOCARın imzaladığı anlaşmanın altından Türkiye'yi yakından ilgilendirecek bir ayrıntı ortaya çıkmıştır. Rosneft ve SOCAR arasında ortak üçüncü bir şirket kurmayı ve mevcut Baku-Novorossiysk boru hattının geçiş rejimini belirleyen anlaşmada, Rusyanın hattı tersten işleterek (günümüzde Azerbaycandan Rusyaya doğru işlemektedir) yılda 5 milyon ton Rus petrolünü önce Azerbaycana, oradan da Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) boru hattını kullanarak Akdenize ulaştırma tekliflerinin olduğu bizzat SOCARın en yüksek yöneticisi tarafından belirtilmiştir. Bunun da anlamı Samsun-Ceyhan boru hattı projesinin aynı Nabucco gibi geçerliliğini yitirmesidir Samsun-Ceyhan petrol boru hattı 2000li yılların başında düşünülmeye başlanmış, 2005 yılında İtalyan ENI ve Türk Çalık firması arasında imzalanan anlaşma ile kamuoyunda duyurulmuştur. Boru hattı zaman zaman Ünye-Ceyhan hattı olarak da anılmaktadır çünkü dönemin Enerji Bakanı Hilmi Gülerin Ordu milletvekili olması dolayısıyla muhtemeldir ki hattın başlangıcı Samsundan Ordunun Ünye ilçesine alınmıştır. Buna benzer örnekler Türk siyasetinde defalarca yaşanmıştır. Örneğin mevcut Enerji Bakanı da seçim sürecinde bazı Nabucco ile ilgili uluslararası anlaşmaları kendi milletvekili olduğu Kayseride düzenlemeyi uygun bulmuştur 2009 yılında İtalyada Türk ve İtalyan hükümetleri arasında imzalanan hükümetler arası anlaşma sırasında ENI ve Çalıkda Rus Transneft ve Rosneft ile karşılıklı iyi niyet anlaşmaları imzalanmıştır. Söz konusu hattın yaklaşık 550 km uzunluğunda olması ve nihai aşamada günde 1.5 milyon varil petrolü taşıması planlanmaktadır. Projenin en önemli tamamlayıcı unsurlarından birisi de Çalık grubunun 2010 yılında Ceyhanda inşa etmek için EPDKdan aldığı entegre rafineri ve petrokimya kompleksi başvurusudur. Yılık 12 milyon ton kapasiteli olması planlanan rafinerinin yaklaşık 5 milyar dolara mal olması beklenmektedir. Bu rafinerinin kurulma amacını iki kaynak oluşturmaktadır. Birincisi Rus ve Kazak petrolünü taşıyacak olan Samsun-Ceyhan petrol boru hattı ve ikincisi de Kuzey Iraktan inşası tamamlanmak üzere olduğu iddia edilen Kürdistan Özerk Bölgesinin petrolüdür. Fakat Samsun-Ceyhan boru hattı projesinin gündemdeki yerini yitirmesi Çalık rafinerisinde kaynak azalmasına neden olacaktır. Özellikle 2012 yılı içerisinde İtalyan ENI şirketinin Güney Kıbrısta da faaliyette bulunmaya başlamasının ardından şirketin Samsun-Ceyhan projesinden çıkartılması da bunda etkilidir Türkiyenin çok önemli bir projesi olan Samsun-Ceyhan boru hattı projesi hiçbir zaman Ruslar tarafından tam bir hüsnü kabul ile karşılanmamış, proje de masa da tutulmakla beraber başından beri ayrıntılar da sorunlar çıkmıştır. Bunlardan en bilineni de ENI ve Çalık grubunun Rus tarafından talep ettiği taşımacılık ücretidir. Rusların iddiasına göre iki grubun talep ettiği taşımacılık ücreti boğaz geçiş ücretinden fazladır ve bu durumda Ruslar tarafından kabul edilebilir değildir. Türk tarafının artan Rus ve Kazak petrolü nedeniyle Samsun-Ceyhan projesine mutlaka evet diyeceği düşüncesine karşılık Ruslar, kısa süre öncesine kadar alternatif olarak Burgaz-Alexandroupolis (Bulgaristan-Yunanistan arasındaki proje halindeki hat) hattını öne sürmüşlerdir. Ancak son olarak

Rusyanın Azerbaycandan talep ettiği BTC hattını kullanma hakkı tam da jeostratejik kritik bir hamledir. Meselenin çok yönlü bir boyutu bulunmaktadır Rusya açısından üretimi hızla artan kendi petrolünü ve Kazak petrolünü Boğazlara ve Samsun-Ceyhan projesine bağımlı kalmadan ulaştırabilecektir. Türkiye açısından da Samsun-Ceyhan projesi bir açıdan Nabucco projesi durumuna düşecek, üstelik Rus petrolünün de BTC üzerinden taşınmasında da bir itirazda da bulunamayacaktır. Durumdan en çok karlı çıkacak olan ise Azerbaycan olacaktır. Yeni imzalanan Rus-Azeri enerji anlaşmaları ile yeni bir döneme giren iki ülkenin bölgedeki işbirliği adına Rus petrolünü önce Azerbaycana ve oradan da BTC ile Akdenize ulaştırma fırsatı bulursa, Rusya ve Azerbaycan arasındaki bağımlılık gelişecek ve Azerbaycan, Dağlık Karabağ sorununda Rusyayı daha fazla kendi yanına çekmeyi bekleyecektir. Bunun yanı sıra büyümeyi hedefleyen Azeri SOCAR şirketi için dünyanın başka noktalarına açılmak için ortak bir şirket kurma anlaşması yaptığı Rosneft sayesinde de Rusyanın petrol kaynaklarına yatırım yapabilme fırsatı bulacaktır. Türkiyenin ise bu gelişmeler karşısında kolay kolay Azerbaycana □□□ talebi kabul edersen, Samsun-Ceyhanı ortadan kaldırırsın" deme ihtimali bulunmamaktadır

Kaynak/Source: